

Inspreektekst bij gemeenteraadsleden van de Gemeente Waterland. Donderdag 8 mei 2025

Geachte voorzitter, dank om te mogen inspreken, betreffende de Bestuurlijke toekomst:

Gezien mijn onbekendheid met uw standpunten, en de berichten in de lokale media, voel ik me hier als “een vreemde eend in de hol van de Leeuw”.

Desondanks komen we hier gericht in discussie met een paar belangrijke vragen.

Mijn naam is [REDACTED] één van de vele bezorgde inwoners van Oostzaan, die met de Bezorgde Oostzaner Comité (BOC) U een brief heeft gestuurd.

Mogelijk is er voor Waterland nog geen behoefte om aan de bestuurlijke toekomst te denken, laat staan over een fusie.

Terwijl bij Oostzaan (onderdeel van WOL) de financiële situatie zo nijpend wordt dat fuseren als enigste mogelijkheid wordt voorgesteld, met de nodige tijdsdruk. Waarbij Landsmeer eigenlijk in een gelijke situatie zit.

De bewoners hebben zich uitgesproken met de voorkeur:

Creëer een nieuwe Groenlandelijke gemeente bestaande uit kernen van gelijk grootte en belangen.

En dan wordt er gaandeweg in dit proces aan Waterland gevraagd of U even wilt nadenken over mogelijk fuseren

Ik kan me voorstellen en begrijpen, dat U mogelijk een vorm van druk ervaart, en het zelfs weerstand oproept.

Vandaar dat we hier staan, met de hoop dat er meer begrip ontstaat en hopelijk een onderzoek, naar een passende oplossing voor onze toekomst.

Onze mening is dat als fuseren echt moet (ivm vereiste schaalgrootte en toekomstbestendigheid), dan heb je met de vorming van een groenlandelijke gemeente je eigen regie, belangen en toekomst in de hand !!

En hiermee wordt recht gedaan aan de voorkeur van de bewoners en onze groene regio. (maatschappelijk draagvlak)

Wat niet het geval is als we aansluiten bij een stad (of mooi gezegd bij een grotere buurgemeente).

En dat scenario hangt voor ons als Oostzaners boven ons hoofd, als een groenlandelijke gemeente niet mogelijk is, dan is er een reële kans dat we bij Zaanstad worden toegevoegd.

Wat mogelijk op langere termijn ook voor Waterland en ieder gemeente in de regio een deur dicht doet.

Als Oostzaanse bewoners hebben best wel emotionele stappen moeten nemen om uiteindelijk bereid te zijn om überhaupt te willen fuseren.

En we herkennen het risico dat als je nu kiest voor zelfstandigheid en buiten de herindeling wilt blijven in onze regio, daarmee mogelijk de zeggenschap over de eigen gemeente op termijn weggooit.

Maar als groenlandelijke gemeente kunnen we een vuist maken tegen eventuele dominantie van de 3 grote steden om ons heen (ZAP-gemeenten: Zaandam, Amsterdam, Purmerend), en een goede rol spelen in regionale verbanden en belangen. (MRA (Metropool Regio Amsterdam), VRA (VervoersRegio Amsteland), IVOT (Beschermende gebieden: Ilperveld, Varkenland, Oostzanerveld, Twiske))

Ondanks de noodzaak aan onze zijde hoog is, hopen we dat U als Waterland bereid bent om de mogelijkheden goed te onderzoeken.

We hebben immers met U een gedeeld verleden en karakter, namelijk: onafhankelijk, zelfredzaam, en gevormd door de eeuwen van strijd tegen en met het water.

En we varen regelmatig door uw mooie gemeente Waterland om even aan te monsteren in Marken, en tijdens de retourreis een borrel te nemen hier op "De Leek".

Het gaat hier dus niet over het beschermen van gemeente grenzen, maar het beschermen van onze identiteit en belangen.

Onze oproep is:

Om dit als DE unieke kans te zien !

Om een evenwichtige regio gemeente "Groot Waterland" op zijn minst te onderzoeken (~~tiefst te vormen~~).
Bijvoorbeeld Waterland + WOL met 55.000 inwoners, wat ruim boven het landelijke gemiddelde ligt.
Of desnoods Waterland met Landsmeer en Oostzaan met meer dan 39.000 inwoners.
(60% van de gemeenten zijn kleiner of gelijk aan 40.000 inwoners (Mediaan 33.000 (COELO))

Desnoods een via zachte samenvoeging.

Waarbij we aansluiten bij Waterland, dan hoeft er geen nieuwe gemeente gevormd te worden wat het proces versneld.

(En dit laten verder groeien als dat op een later moment echt nodig is.)

Voorzitter als afsluiting:

We hopen dat U als gemeente Waterland bereid bent om met een ervaren bemiddelaar (verkenner) uit de provincie (GS) en de WOL werkgroep, de mogelijkheden samen serieus te onderzoeken.

Hiermee hopen we, dat een groenlandelijke oplossing ECHT een kans krijgt.

Kortom: *"Liever bij een Groen Hart dan een Stad !"*

En samen als "Groot Waterland", de regie over onze eigen toekomst, in onze groene regio !

Dank U wel.

Namens BOC 24.

Back up en overige info, eventueel voor beantwoording van vragen:

Op basis van schaalgrootte (inwoneraantal status jan 2025):

Wormerland	16.421		
Oostzaan:	9.727		
Landsmeer:	11.748	Subtotaal WOL = 37.896	WOL = 38.000
Waterland:	17.547	Subtotaal WOL+Wa = 55.443	WOL+Wa = 55.000
Edam-Volendam:	37.145	Subtotaal WOL++ = 92.588	WOL++ = 92.000
Oostzaan + Landsmeer + Waterland (OLWa) = 39.042			OLWa = 39.000

Woensdag 26 maart in de gemeenteraad is duidelijk geworden dat de nood vanuit een financieel oogpunt hoog is resulterend in tijdsruk vanuit het college (niet vanuit GS), wat voor ons niet de hooftoon mag wezen of voeren, met als gevolg nu maar even snel bij bijvoorbeeld Zaanstad aan te sluiten.

En dat nu niet perse direct de volledige WOL+Waterland +Edam-Volendam gemeente met 92.588 inwoners direct gerealiseerd moet worden.

Om te voorkomen dat als dit (in het kort gestelde tijdsbestek) niet lukt om dan te horen " Sorry het is niet gelukt, dus het wordt de "veilige haven" van Zaanstad.

Zeg maar makkelijke weg, wat niet past bij de wens van de burgers. (geen maatschappelijk draagvlak)

Wat dan wel:

Onze voorkeur is *De vorming van een gemeente, bestaande uit (gemeente) kernen van gelijke grootte en gelijke belangen.*

Altijd beter dan aansluiten bij een grote stad met zijn eigen (grootstedelijke) problematiek en zijn financiële tekorten.

Kortom: *"Liever bij een Groen Hart dan een Stad !"*

Uiteraard begrijpen we dat schaal vergroting door een fusie een kosten efficiëntie met zich mee kan brengen en toekomst bestendiger wordt, gezien de vele taken en beleid vanuit de overheid.

En om de kans op een "groenlandelijk oplossing" te vergroten komen we uit bij Waterland.

Want als Waterland zou overwegen om aan te sluiten, dan geeft dat WOL+ Waterland met 55.000 inwoners een veel betere schaalgrootte en zal toekomst bestendiger zijn.

(En zal eventuele resterende twijfel bij Wormerland wegnemen cq verminderen.)

En zelfs Oostzaan + Landsmeer + Waterland (OLWa) met 39.042 inwoners zou een basis start kunnen zijn.

Wij als Oostzaans bewoners hebben best wel emotionele stappen moeten nemen om bereid te zijn om überhaupt te willen fuseren.

En wij hebben geen idee wat de mening van Uw gemeente en bewoners is, maar kunnen voor stellen dat dit niet veel afwijkt en misschien er nog niet aan wil denken.

Maar gezien de lastige situatie van de WOL gemeenten is het verstandig om er AUB wel even aan te denken.

Want als Oostzaan noodgedwongen aansluit bij Zaandam en Landsmeer als snelle oplossing bij Amsterdam, zal dat waarschijnlijk ook gevolgen hebben voor Uw gemeente op termijn.

Terwijl wij nu een unieke kans zien om het negatieve (en makkelijke scenario) te voorkomen door een unieke gemeente "Groot Waterland" te vormen.

Desnoods startend als WOL, het liefst met Waterland (=54.000) en wie weet als het op een later termijn echt nodig is ook Edam-Volendam resulterend in 92.00 inwoners.

Hierbij willen we de volgende opmerking nog geven:

Heel eerlijk zijn wij als Oostzaner zijn teleurgesteld (om het woord schamen te voorkomen) over de huidige financiële situatie.

En kunnen ons daarbij mogelijk iets voorstellen wat u daar van vindt.

Maar laat dit AUB niet direct een bottle neck zijn in een mogelijk (zachte) fusie, want bij fusies zal er ondersteuning zijn van uit de CvdK en Binnenlandse Zaken (BZ). *(Herindelingsbijdrage of frictiekosten vergoeding, etc)*

Die ook het nut ziet van een groenlandelijke oplossing, ipv dat grote steden de kleine dorpen opslikken en de balans verstoren.

Waarbij de overheid met zijn huidige beleid wel de grootste veroorzaker is van het financiële probleem van vele- en onze- gemeente.

En als er bij WOL-Waterland bereidheid is om toch te fuseren maar de financiële situatie belemmerend is laten we dan aan Artur (CvdK) vragen of hij met Provinciale Staten (PS) en met Binnenlandse Zaken (BZ) daarin tegemoet kan komen in het belang van de regio en het behoud van evenwicht in de regio.

Alternatief 1: Op basis van schaalgrootte (inwoneraantal status jan 2025):

Op basis van schaalgrootte (inwoneraantal status jan 2025):

Wormerland	16.421				
Oostzaan:	9.727				
Landsmeer:	11.748	Subtotaal WOL = 37.896	WOL =	38.000	
Waterland:	17.547	Subtotaal WOL+Wa = 55.443	WOL+Wa =	55.000	
Edam-Volendam:	37.145	Subtotaal WOL++ = 92.588	WOL++ =	92.000	
Oostzaan + Landsmeer + Waterland (OLWa) = 39.042			OLWa =	39.000	

En er van uitgaande dat een gemiddelde gemeente grootte in Nederland 40.000 is. (Bron: COELO)
Dan zou goed geanalyseerd moeten worden of WOL, of WOL+ als 2e optie alsnog echt mogelijk is.

Met de COELO info zou het betekenen dat:

1 WOL met afgerond 38.000 inwoners, of

2 OLVa met 39.000 inwoners , of

3 WOL+Wa met afgerond 54.00 inwoners,

een goede schaal grootte is, en (na onderzoek toch) mogelijk moet zijn. Als dat zo is (na een positief afgerond financieel onderzoek) laten we dan hiermee starten, en verder groeien van deze vorm kan dan altijd nog.

Verzoek aan gemeenteraad om als aanpak aan te houden:

1 Bepaal de vereiste en haalbare schaal grote met support van de provincie (Gedeputeerde staten of zelfs BZ)

2 Start desnoods wat kleiner (WOL, of OLVa, of WOL+)

3) Overweeg desnoods de lichte samenvoeging voeging (zie volgende punt Alternatief 2)

Om te voorkomen dat er blind wordt gestaard op WOL++ met 92.588, wat op korte termijn een brug te ver kan zijn. (En mogelijke te snel besloten wordt, met excuus "Het lukt niet, dus dan maar Zaandam of andere stad")
Als WOL met 37.896 (of OLVa) met 39.042) financieel kan na analyse met Gedeputeerde staten, dan hiermee starten.

En als 2e optie starten met WOL+Waterland met 54.290 inwoners wat zeker in verhouding is met het landelijk gemiddelde.

De voorkeur is ook om de timing met de betreffende gemeenten te synchroniseren met steun en support van de provincie (/ Gedeputeerde Staten en de CvdK). En desnoods te starten met WOL of OLVa en dan geleidelijk te groeien (tot WOL + (of zelfs uiteindelijk WOL++)), wanneer de intenties en afspraken met de betreffende gemeenten en Gedeputeerde Staten voldoende basis en financiële onderbouwing geven.

Tevens met de betreffende gemeenten en de formateur in kaart brengen wat hun toekomst wordt als een groenlandelijke variant niet lukt....bij wie worden ze dan uiteindelijk samengevoegd ..?!!

Gezien de genoemde schaalgrootte moet een variant van een Groenlandelijke gemeente mogelijk zijn.

En de prioriteit krijgen om goed te onderzoeken en samen te werken om dit echt een kans te geven.

Mogelijk aanpak aan VVD nav een vraag van Heer Bart Baaten over hoe een formateur vanuit de provincie toegevoegd kan worden in het huidige proces: Het advies is om dit van uit 2 richtingen (gelijktijdig) aan te vliegen, namelijk:

- 1. Bespreek in de huidige WOL werkgroep, dat hulp van uit de provincie met oa een onafhankelijke formateur verstandig kan zijn. Gebruik voor de motivatie die input van punt 2 van de insprek tekst op de vorige bladzijde. En D66 heer Julius gaf hier een goede gedegen onderbouwing voor, waaronder dat een dergelijke onafhankelijk formateur het proces kan versnellen. En wanneer de betreffende WOL gemeenten hiervoor kiezen dan de Support vanuit de provincie bij de CvdK aanvragen. Dit is de "bottom up" benadering.*
- 2. Doe een gerichte oproep van uit de gemeente raad (desnoods vanuit een partij) aan de Provincie (aan CVK hr Artur van Dijk) dat het nu tijd is om gerichte support en input te bieden vanuit de Provincie. En startende met een onafhankelijke formateur. Gemeld kan worden de wens en voorkeur van de bewoners inmiddels duidelijk ontvangen is (via de BAR en BOC input (oa Enquête)). Dat de Gemeenteraad (na Wo 26 maart) een duidelijk standpunt heeft ingenomen om de WOL + (+) varianten goed te onderzoeken. En om dat gezamenlijk (met de betrokken gemeenten) goed te doen dat dat support en sturing vanuit de Provincie nu vereist / nodig is. Dit is de "top down" benadering.*

Alternatief 2:

De lichte samenvoeging als serieus scenario. Waterland fuseert niet, maar de gemeenten die wel over fuseren praten, voegen zich bij Waterland. Bestuur van Waterland blijft aan en schrijft verkiezingen uit in de samengevoegde gemeenten. Colleges van de oude gemeenten worden ontslagen.

Op deze manier groeit gemeente Waterland in een vorm zoals we met WOL+ (en mogelijk WOL++) beogen. Maar hoeft er geen nieuwe gemeente gevormd te worden.

Alternatief 3:

Mocht dat met de betreffende gemeenten het niet lukken om de WOL++ of WOL+, of OL++, of OLWa te vormen, dan is het mogelijk dat Landsmeer en Oostzaan voor Purmerend kiezen (de WOLP of OLP).

(En ga er maar vanuit dat dan de overige gemeenten op langere termijn daar ook worden toegevoegd als schaalvergroting centraal staat en een must is.

En deze mogelijk eindsituatie wijkt niet veel af van de beoogde WOL++, echter wel met een kleine stad.

Maar deze optie om toch bij een stad als Purmerend te fuseren heeft niet de voorkeur, maar als een variant van de groenlandelijke oplossing (Alternatief 1) echt niet mogelijk blijkt te zijn, dan dit Alternatief overwegen.

Deze optie lijkt voor velen toch beter dan Zaanstad. Iets om dan te analyseren en voor te leggen aan de gemeenschap)

Eindopmerking:

De opmerking over schaalgrootte (Gemiddelde gemeente is 40.000) heeft me getriggerd.

De essentieel vraag blijft: Welke schaalgrootte is financieel onderbouwd toekomst bestendig, en overdrijf niet.

En geef een goede start en eventueel groei scenario een kans.

Bepaal AUB wat het probleem is, los het op, en bepaal een houdbare en haalbare schaalgrote (variant) binnen de Groenlandelijke (WOL++) gemeenten, samen met een formateur (Provincie en Binnenlandse zaken).